

Stockholm, 12 februari, 2014

Utrikesdepartementet

Kommentarer till regeringens biståndspolitiska plattform

Svensk Projektexport (SPE) har under många år varit ett forum för att diskutera projektexportfrågor och en samtalspartner för UD, EKN, SEK, Sida och andra myndigheter och finansiärer i frågor som rör svensk export och näringslivets roll i biståndet. Många viktiga frågor har under åren diskuterats inom ramen för SPE-arbetet och SPE har också varit en viktig kanal för informationsutbyte mellan myndigheter och företag. SPE hade en mycket aktiv roll i att stödja Sida under framtagandet av nya instrument för samverkan med näringslivet inom biståndet (Business for Development, B4D).

De företag som ingår i SPE är ABB, Atlas Copco, Bombardier, DeLaval, Eltel Networks, Ericsson, Getinge, Läckeby Water, Metso Minerals, Midroc, SAAB, Sandvik, Siemens, Sweco, Tetra Pak, Vattenfall Power Consultants, VFS, Volvo, WSP och Xylem. För närvarande har Tetra Laval, som representant för Tetra Pak och DeLaval, samordningsansvaret under ledning av Katarina Eriksson.

SPE har tyvärr inte inbjudits att lämna synpunkter på utkastet till regeringens skrivelse om den biståndspolitiska plattformen som formell remiss-instans, men vill ändå delge UD kommentarer och synpunkter.

Den biståndspolitiska plattformen – dokumentet (2. + hela skrivelsen)

Det är positivt att regeringen samlar viktiga principer och värderingar som ska vägleda biståndet i ett centralt dokument. Det underlättar säkert arbetet för alla de tjänstemän inom och utanför biståndsmyndigheterna som är verksamma med att implementera svenskt bistånd. Det underlättar också för samarbetspartners, inklusive näringslivet, att få en bra överblick och introduktion till svenskt biståndsfinansierat utvecklingsarbete. Vi förutsätter att dokumentet också så småningom översätts till engelska så att det blir tillgängligt för alla icke svensktalande aktörer som berörs.

Delmålen för biståndet och näringslivets roll (5.2, 6.4, 6.5, 7.1.3)

Ett av de sex delmålen är att förbättra möjligheter för fattiga människor att delta i ekonomisk tillväxt och erhålla god utbildning. Det finns självfallet mycket som det svenska näringslivet kan göra för att bidra till att detta delmål uppfylls, t.ex. att genom egna investeringar eller stöd

SPE c/o Tetra Laval, Food for Development Office, Birger Jarlsgatan 9, 111 45 Stockholm

ABB, Atlas Copco, Bombardier, DeLaval, Eltel Networks, Ericsson, Getinge, Läckeby Water, Metso Minerals, Midroc, SAAB, Sandvik, Siemens, Sweco, Tetra Pak, Vattenfall Power Consultants, VFS, Volvo, WSP och Xylem

till lokala entreprenörer och deras investeringar bidra till att skapa sysselsättning som nämns under 5.2.2. Det finns inte utrymme att på djupet beskriva alla de olika områden som kan bidra till måluppfyllelse, men vi konstaterar att SPE:s medlemsföretag och övrigt svenskt näringsliv har kompetens att bidra med inom flera strategiska områden som är viktiga för fattigdomsbekämpning, inkl. energi, ICT och jordbruk. Många svenska företag är dessutom världsledande inom utveckling av ny teknik, t.ex. inom ICT-sektorn, som kan användas för att bekämpa fattigdom och skapa ett hållbart samhälle.

Något som vi gärna ser att det nämns, är behovet av att minska resursförstörelse, t.ex. i form av svinn inom livsmedelskedjan. I många länder som är mottagare av svenskt bistånd förstörs enorma mängder mat innan den når konsumenten (food losses). Avsnitt 5.2.5 börjar med att konstatera att ”ökad produktivitet inom lantbruket är en förutsättning för att uppnå en tryggad livsmedelsförsörjning”. Lika viktigt är att den mat som produceras genom denna ökade produktivitet inte förstörs. När orsakerna till bristande livsmedeltrygghet listas, måste också problemet med det oerhörda svinnet i produktionskedjan nämnas. Svenskt bistånd kan spela en viktig roll i att minska detta svinn och på så sätt både spara på jordens knappa resurser och förbättra tillgången på livsmedel för fattiga. Svinnet är ett gigantiskt problem för fattiga, både i deras roll som producenter och som konsumenter.

Det är viktigt att påpeka att näringslivet kan bidra inom de flesta delmålen, inte bara det som berör ekonomisk tillväxt. Svenska företag bidrar själva, eller i samverkan med biståndet, till bl.a. bättre miljö, energieffektivisering, mindre klimatpåverkan, mer demokratiska och jämställda arbetsplatser, bättre hälsa och utbildning i mottagarländerna.

Näringslivets roll för utveckling nämns på flera ställen och biståndet ska också vara öppet för innovativa, nya samarbetsformer. Detta tolkar vi som att det påbörjade arbetet med att involvera näringslivet som en partner, och inte bara som en leverantör, i biståndet kommer att fortsätta. Detta är mycket positivt och potentialen i denna samverkan är enorm. Dock återstår mycket arbete med att sprida kunskap om modeller och samverkansformer samt om de olika aktörernas roller och förutsättningar. Sida har tagit viktiga steg och kommit en bra bit på vägen. Ett exempel är initiativet ”Swedish Leadership for Sustainable Development”, ett nätverk som består av ett tjugotal företag, representerade på hög nivå, inklusive flera av SPE:s medlemmar. Genom nätverket kan konkreta projekt och modeller som bidrar till minskad fattigdom utvecklas och goda exempel spridas. Initiativet har fått stor uppmärksamhet, bl.a. från FN-organisationer och andra givare.

SPE hoppas även fortsättningsvis få vara ett bollplank och en av många kanaler till svenskt näringsliv.

Principer för ett effektivt bistånd (6.)

Regeringens ambition är att *Sverige ska vara tydlig och ställa höga krav på sina samarbetspartners i biståndet*. Ett område som Sverige kan använda för att ställa krav är de upphandlingar man finansierar med biståndet. Upphandlingar i biståndet nämns inte alls i

SPE c/o Tetra Laval, Food for Development Office, Birger Jarlsgatan 9, 111 45 Stockholm

ABB, Atlas Copco, Bombardier, DeLaval, Eltel Networks, Ericsson, Getinge, Läckeby Water, Metso Minerals, Midroc, SAAB, Sandvik, Siemens, Sweco, Tetra Pak, Vattenfall Power Consultants, VFS, Volvo, WSP och Xylem

skrivelsen. Sverige kan t.ex. ställa krav på fler kriterier som omfattar miljö- och hållbarhetsaspekter i biståndsfinansierade upphandlingar.

Ett annat område som måste hanteras är korruptionen i upphandlingarna. Självfallet skall biståndet stärka kampen mot korruption som beskrivs i 6.3. Korruptionen är ett samhällsproblem i länder som tar emot svenskt bistånd. Men korruption är också ett problem i själva biståndet, vilket inte framgår här. Många seriösa konsultföretag avstår idag från att bjuda på biståndsfinansierade projekt eftersom man inte vill bli förknippad med den korrupta hanteringen av upphandlingarna. Detta påtalas ofta av de svenska konsulterna i diskussioner med UD och Sida men inte mycket har gjorts för att råda bot mot missförhållandena. I sin strävan att ge mottagarländerna ägarskap i biståndsfinansierade projekt har upphandlingarna överlåtits till mottagarländerna utan konsekvent insyn och kontroll från Sverige. Som SPE ser det finns det två alternativ; ta hem fler upphandlingar till Sverige när länderna inte klarar av att genomföra icke-korrupta upphandlingar, alternativt bevaka regelmässigt och noggrant upphandlingsförfarandet genom närvaro och kontroll, t.ex. via upphandlingsrådgivare finansierade av Sida (i Sida-finansierade projekt), som omöjliggör, eller i alla fall försvårar, den korrupta hanteringen. Vi förordar att någon rad i skrivelsen påtalar problemet och att förslag på hur man kan göra något åt problemet tas upp.

För att krav skall ha betydelse, måste det också finnas någon form av påföljd om kraven inte uppfylls. I avsnitt 6 skulle vi också vilja se ett utvecklat resonemang kring hur Sverige ska vara berett att ompröva sitt biståndsenagemang när kraven på mottagarländer och samarbetspartners inte uppfylls.

Former för det bilaterala biståndet (7.1.5)

SPE stödjer regeringens ambition att kanalisera en större andel av det svenska biståndet genom innovativa bistånds- och finansieringsformer. Om man genom dessa former kan ta fram mer lokalt förankrade projekt som bygger på finansiering snarare än gåvor, alternativt en kombination av dessa två, så tror vi att många fler projekt kan bli långsiktigt hållbara.

Multilateralt bistånd (7.2.3)

Många SPE-företag har erfarenhet av att arbeta med multilaterala organisationer, t.ex. olika FN-organ. Precis som inom det bilaterala biståndet har FN-systemet öppnat för samverkan med det privata näringslivet. Vi ser dock alltför många exempel på att näringslivets kompetens och marknadskännedom inte tas till vara när FN-organisationerna hjälper mottagarländerna utveckla sektorprogram och utvecklingsprojekt, med påföljden att de biståndsfinansierade insatserna inte leder till bestående förbättringar och utveckling utan blir isolerade punktinsatser som i värsta fall försämrar förhållandena för fattiga.

Sverige skulle som betydande finansiär till många av dessa organisationer kunna ställa krav på att alla större projekt och program föregicks av en gedigen marknadsanalys där företag med lång erfarenhet av sektorn och landet tillfrågas om vad man ser som strategiskt viktiga

SPE c/o Tetra Laval, Food for Development Office, Birger Jarlsgatan 9, 111 45 Stockholm

ABB, Atlas Copco, Bombardier, DeLaval, Eltel Networks, Ericsson, Getinge, Läckeby Water, Metso Minerals, Midroc, SAAB, Sandvik, Siemens, Sweco, Tetra Pak, Vattenfall Power Consultants, VFS, Volvo, WSP och Xylem

problem att lösa för att den aktuella sektorn skall utvecklas på ett uthålligt och hållbart sätt på lång sikt. Det handlar alltså inte om upphandling från enskilda företag utan om att ta till vara den kunskap som finns hos näringslivet. Det är vår övertygelse att de flesta större internationella företag med denna marknadskunskap skulle vara beredda att dela med sig av sina erfarenheter och kunskap om ländernas behov inom deras specifika sektor. Regeringen föreslår att Sverige även fortsättningsvis skall ”*vara en aktiv, krävande och konstruktiv partner till det multilaterala systemets organisationer med tydliga målsättningar i arbetet i de styrande organen och i påfyllnadsförhandlingar*”. Detta måste förstås fyllas med praktiskt innehåll och skrivelsen nämner t.ex. vidareutveckling av uppföljnings och analysverktyg, samordning på landnivå och en mer strategisk ansats i resultatstrategier. Vi föreslår att denna lista utökas med mer pro-aktiva förslag som handlar om hur de konkreta insatserna planeras där vårt förslag om näringslivskonsultationer skulle kunna vara ett.

En annan kommentar på stycke 7.2.3 är resonemanget kring förordandet av icke-öronmärkt stöd och långsiktig finansiering. En icke invigd läsare får inte ihop det kravet med resonemanget om hur kärnstöd skall styras genom resultatstrategier och en mer strategisk ansats i styrningen av multi-bi-stödet genom stöd till tematiska program, region- och landprogram. Är det fortfarande icke-öronmärkt då?

Övrigt

Under remiss-mötet den 6 februari nämndes det att en särskild CSO-dialog startats och att ambassadör Gustav Lind ansvarar för denna. Vi hoppas att UD också avser fortsätta sin näringslivs-dialog på ett strukturerat sätt. Samverkan med näringslivet har tagit olika former genom åren och under en period skedde det inom ramen för NU-rådet och NU-gruppen. Vi hoppas UD skapar ett forum för att även fortsättningsvis inhämta synpunkter från näringslivet i de viktiga frågorna om hur samverkan mellan biståndet och näringslivet kan utvecklas och stärkas. SPE vill gärna vara en kanal till näringslivet för UD i dessa frågor.

En fråga vi skulle vilja ta upp i dessa diskussioner med UD är möjligheten att återintroducera svenskt stöd till förstudier i den form som tidigare gavs genom Projektexportsekretariatet. Detta stöd gav inte bara återbärning i form av svensk export, det bidrog framförallt till att mottagarländerna fick hjälp att utveckla bra och långsiktigt hållbara projekt.

Katarina M Eriksson
Ordförande Svensk Projektexport -SPE
Tel: 08 679 28 63 Mob: 070 679 00 14
KatarinaM.Eriksson@tetralaval.com